ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
z 20. januára 2005 *

Vo veci C-464/01,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa Protokolu z 3. júna 1971 o výklade Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach Súdnym dvorom, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakúsko) z 8. novembra 2001 a doručený Súdnemu dvoru 4. decembra 2001, ktorý súvisí s konaním:

Johann Gruber

proti

Bay Wa AG,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia C. Gulmann, R. Schintgen (spravodajca), G. Arestis a J. Klučka,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: M.-F. Contet, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. júna 2004,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Gruber, v zastúpení: W. Graziani-Weiss, Rechtsanwalt,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,

— nemecká vláda, v zastúpení: R. Wagner, splnomocnený zástupca,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci G. Aiello a G. Albenzio, avvocati dello Stato,

— portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a M. Telles Romão, splnomocnení zástupcovia,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Kruse, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A.-M. Rouchaud a S. Grünheid, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. septembra 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 prvého odseku Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) zmeneného a doplneného Zmluvou z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (Ú. v. ES L 304, s. 1 a — zmenený text — s. 77), Zmluvou z 25. októbra 1982 o pristúpení Helénskej republiky (Ú. v. ES L 388, s. 1), Zmluvou z 26. mája 1989 o pristúpení Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky (Ú. v. ES L 285, s. 1) a Zmluvou z 29. novembra 1996 o pristúpení Rakúskej republiky, Fínskej republiky a Švédskeho kráľovstva (Ú. v. ES C 15, 1997, s. 1, ďalej len „Bruselský dohovor").

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Gruberom, bydliskom v Rakúsku, a spoločnosťou Bay Wa AG založenou podľa nemeckého práva (ďalej len „Bay Wa"), usadenou v Nemecku, z dôvodu údajného nenáležitého plnenia zmluvy, ktorú uzavrel žalobca s touto spoločnosťou.

Právny rámec

3 Pravidlá právomoci stanovené v Bruselskom dohovore sú uvedené v hlave II tohto dohovoru, ktorá pozostáva z článkov 2 až 24.

4 Článok 2 prvý odsek Bruselského dohovoru, ktorý je súčasťou jeho hlavy II oddielu 1 s názvom „Všeobecné ustanovenia" [*neoficiálny preklad*], uvádza toto základné pravidlo:

„Ak nie je v tomto dohovore uvedené inak, osoby s bydliskom na území zmluvného štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto štátu." [*neoficiálny preklad*]

5 Článok 3 prvý odsek Bruselského dohovoru, ktorý sa nachádza v tom istom oddieli, určuje:

„Osoby s bydliskom na území zmluvného štátu možno žalovať na súdoch iného zmluvného štátu len na základe pravidiel upravených v oddieloch 2 až 6 tejto hlavy." [*neoficiálny preklad*]

6 V článkoch 5 až 18 Bruselského dohovoru, ktoré tvoria oddiely 2 až 6 jeho hlavy II, sú uvedené pravidlá na určenie osobitnej, kogentnej alebo výlučnej právomoci.

7 Článok 5 bod 1 Bruselského dohovoru, ktorý je súčasťou hlavy II oddielu 2, s názvom „Osobitná právomoc" [*neoficiálny preklad*], stanovuje:

„Osobu s bydliskom na území zmluvného štátu možno žalovať v druhom zmluvnom štáte:

1) v zmluvných veciach na súde podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby; ..." [*neoficiálny preklad*]

8 Oddiel 4 časti II Bruselského dohovoru nazvaný „Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv" [*neoficiálny preklad*] obsahuje články 13 až 15.

9 Článok 13 Bruselského dohovoru znie:

„V konaniach týkajúcich sa zmluvy uzavretej osobou na účel, ktorý nemožno považovať za súčasť jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, ďalej len ‚spotrebiteľ', sa právomoc určí podľa tohto oddielu... ak ide:

1) o zmluvu o predaji tovaru na splátky, alebo

2) o zmluvu o úvere splatnom v splátkach alebo zmluvu o akejkoľvek inej forme úveru, ktorým sa má financovať predaj tovaru; alebo

3) o inú zmluvu o dodávke tovaru alebo služieb a

a) v štáte bydliska spotrebiteľa predchádzala uzavretiu zmluvy jemu určená osobitná ponuka alebo reklama a

b) spotrebiteľ podnikol v tomto štáte kroky potrebné na uzavretie zmluvy.

...“ [*neoficiálny preklad*]

10 Podľa článku 14 prvého odseku Bruselského dohovoru:

„Spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch zmluvného štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo na súdoch zmluvného štátu, v ktorom má bydlisko spotrebiteľ.“ [*neoficiálny preklad*]

11 Od tohto pravidla upravujúceho právomoc sa možno odchýliť, len ak sú dodržané podmienky uvedené v článku 15 Bruselského dohovoru.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 Zo spisu vo veci samej vyplýva, že pán Gruber, ktorý je poľnohospodárom, je vlastníkom farmy usporiadanej do štvorca („Vierkanthof"), ktorá sa nachádza v Hornom Rakúsku blízko nemecko-rakúskych hraníc. Žalobca vo veci samej a jeho rodina obýva 10 obývacích miestností farmy na bývanie. Na farme sa tiež nachádza ošipáreň s viac ako 200 ošípanými a tak isto hangár pre uskladnenie strojov a silá pre zrná. Okrem toho je tu uskladnených 10 až 15 % celkového množstva krmív nevyhnutných pre prevádzkovanie živočíšnej poľnohospodárskej výroby. Časť farmy, ktorá je používaná na súkromné účely, je o niečo vyššia ako 60 % celkovej úžitkovej plochy nehnuteľnosti.

13 Bay Wa v Nemecku prevádzkuje viacero navzájom organizačne oddelených podnikov. V Pockingu (Nemecko), neďaleko hraníc s Rakúskom, má obchod so stavebným materiálom, ako aj obchod pre remeselníkov, domácich majstrov a záhradníkov. Posledne uvedený podnik Bay Wa uverejnil reklamné prospekty, ktoré boli distribuované aj v Rakúsku.

14 Keďže pán Gruber chcel vymeniť strešné škridle na svojej farme, oboznámil sa s týmito reklamnými prospektami Bay Wa, ktoré boli prílohou *Braunauer Rundschau,* regionálneho denníka distribuovaného do domácností. Škridle na predaj ponúkané podnikom so stavebným materiálom obchodnej spoločnosti Bay Wa v Pockingu nie sú uvedené v týchto prospektoch.

15 Pán Gruber sa viackrát telefonicky informoval u zamestnanca Bay Wa o rôznych druhoch škridiel a cenách, pričom uviedol svoje meno a adresu, avšak bez toho, že by sa zmienil o tom, že je poľnohospodárom. Tento zamestnanec mu telefonicky predložil ponuku, ale pán Gruber si želal vidieť škridle fyzicky na mieste. Pri jeho návšteve v priestoroch Bay Wa mu zamestnanec predložil písomnú cenovú ponuku s dátumom 23. júl 1998. Počas tohto rozhovoru pán Gruber informoval zamestnanca

Bay Wa, že vlastní poľnohospodársku usadlosť a že chce pokryť škridlami strechu svojej farmy. Uviedol tiež, že vlastní rovnako priľahlé budovy slúžiace prevažne na poľnohospodársku výrobu, ale výslovne neupresnil, či budova, ktorá má byť pokrytá škridlami, je určená na poľnohospodársku výrobu, alebo slúži na osobné užívanie. Nasledujúci deň pán Gruber zatelefonoval z Rakúska uvedenému zamestnancovi, aby mu oznámil, že prijíma cenovú ponuku vypracovanú spoločnosťou Bay Wa. Táto spoločnosť teda zaslala faxom potvrdenie objednávky banke v Rakúsku, ktorej klientom bol pán Gruber.

16 Podľa názoru pána Grubera sa škridle, ktoré dodala Bay Wa a ktoré použil pán Gruber na pokrytie strechy svojej farmy, vyznačovali veľkými farebnými rozdielmi napriek záruke danej na rovnorodosť odtieňa do takej miery, že sa musela prerobiť strecha. Z uvedeného dôvodu sa na základe záruky a zodpovednosti predávajúceho rozhodol súdne vymáhať, na jednej strane vrátenie kúpnej ceny škridiel, teda 258 123 ATS, ako aj náklady súvisiace s odkrytím a zakrytím strechy, teda 141 877 ATS, a na strane druhej budúce náklady.

17 S týmto cieľom podal pán Gruber 26. mája 1999 žalobu na Landesgericht Steyr (Rakúsko), o ktorom Oberster Gerichtshof rozhodol, že je príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie veci, v súlade s § 28 zákona o rozdelení právomoci a územnej príslušnosti všeobecných súdov v občianskoprávnych veciach z 1. augusta 1895 (Jurisdiktionsnorm, RGBl. 111).

18 Rozsudkom z 29. novembra 2000 zamietol Landesgericht Steyr námietku nedostatku právomoci vznesenú spoločnosťou Bay Wa, a teda vyslovil, že má právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci.

19 Podľa tohto súdu sú splnené podmienky uplatenia článku 13 Bruselského dohovoru. V prípade zmluvy sledujúcej dva účely sa totiž musí zistiť, či prevláda súkromný alebo podnikateľský účel. Keďže v prípade poľnohospodárskych usadlostí je ťažké vytýčiť deliacu čiaru medzi súkromnými a podnikateľskými činnosťami, vyššie

uvedený súd sa domnieval, že predávajúci nemohol objektívne vedieť, či pri uzavretí zmluvy prevládal jeden alebo druhý účel, takže v prípade pochybností išlo o spotrebiteľskú zmluvu. Okrem toho, v rámci článku 13 prvom odseku bodu 3 písm. a) Bruselského dohovoru nie je veľmi dôležité, či konkrétny výrobok nakoniec kúpený spotrebiteľom je predmetom reklamy. Stačí, aby boli prijaté opatrenia na zabezpečenie reklamy určitého podniku. Vďaka reklame však mohla spoločnosť Bay Wa uzavrieť zmluvu s pánom Gruberom, aj keď túto reklamu uverejnil iný podnik ako ten, ktorý tovar dodal. Nakoniec podmienka predávajúcim „určená osobitná ponuka" v zmysle uvedeného ustanovenia je v danej veci rovnako splnená, pretože pán Gruber obdržal ponuku telefonicky. Nie je dôležité, či táto ponuka bola prijatá.

20 Svojím rozsudkom z 1. februára 2001 Oberlandesgericht Linz (Rakúsko) naopak vyhovel odvolaniu, ktoré podala spoločnosť Bay Wa proti vyššie uvedenému rozsudku, a zamietol návrh pána Grubera z dôvodu, že rakúske súdy nemajú právomoc konať vo veci.

21 Podľa Oberlandesgericht Linz je na kvalifikáciu danej zmluvy ako spotrebiteľskej v zmysle článku 13 Bruselského dohovoru potrebné, aby zmluva predstavovala vo vzťahu k dotknutej osobe úkon súvisiaci s iným ako s podnikateľským alebo obchodným účelom. Pri zistení tohto účelu nemožno prihliadať na zámer osoby, ktorej je plnenie určené. Dôležité sú objektívne okolnosti postupu, o ktorých mohol vedieť druhý účastník zmluvy. Články 13 až 15 možno uplatniť len vtedy, ak záujemca konal v podstatnej časti mimo rámca svojej podnikateľskej činnosti a ak druhý účastník zmluvy o tejto okolnosti vedel alebo musel vedieť v čase uzavretia zmluvy, pričom túto vedomosť je potrebné posúdiť pri zohľadnení všetkých objektívnych skutočností.

22 Sporná zmluva však bola podľa objektívnych skutočnosti, o ktorých Bay Wa vedela, uzavretá prinajmenšom na prevažne podnikateľský účel. Kúpa škridiel poľnohospodárom preto, aby pokryl strechu svojej farmy, sa spája na prvý pohľad s činnosťou

poľnohospodárskeho podnikania. V poľnohospodárskom podnikaní je farma svojou podstatou miestom podnikania, ktoré slúži tiež, ale nie hlavne, na účely ubytovania jej vlastníka a členov jeho rodiny. Skutočnosť, že sa vo farme býva, vyplýva v zásade z výkonu činnosti poľnohospodárskeho podnikania a s ňou úzko súvisí, pre veľkú časť populácie ide hlavne o miesto výkonu práce poľnohospodára. Keď pán Gruber vyhlásil, že vlastní poľnohospodársku usadlosť a keď chcel vymeniť strešné škridle svojej farmy, Bay Way sa oprávnene domnievala, že je to hlavne na podnikateľské účely. Konštatovania týkajúce sa pomeru plôch vyčlenených na osobné užívanie a na podnikateľské užívanie nemohli vyvrátiť tento záver, keďže s týmito skutočnosťami nebola Bay Wa oboznámená. Predávajúci nemal žiaden dôvod si myslieť, že pán Gruber použije škridle výlučne alebo hlavne na nepodnikateľské účely. Nakoniec rozsah nakúpeného množstva, t. j. spolu 24 000 kusov škridiel, mohol byť pre predávajúceho oprávneným dôvodom na to, aby sa domnieval, že budova je určená hlavne na podnikateľské užívanie.

23 Pán Gruber podal na Oberster Gerichtshof opravný prostriedok proti rozsudku Oberlandesgericht Linz z 1. februára 2001.

24 Svoj opravný prostriedok pán Gruber oprel o tvrdenie, že preto, aby mohol byť považovaný za spotrebiteľa v zmysle článku 13 Bruselského dohovoru, je potrebné, aby prevažoval nepodnikateľský účel plnenia. V danom prípade však súkromné využitie farmy prevážilo nad jej podnikateľským využitím. Dodáva ďalej, že zmluvná strana spotrebiteľa má povinnosť sa informovať a tak isto poradiť zákazníkovi, pričom riziko prípadného omylu či chyby znáša práve ona. Podľa názoru pána Grubera mala Bay Wa v danom prípade dostatočné množstvo dôvodov domnievať sa, že ide o prevažne súkromné užívanie farmy a v prípade pochybností mala klásť kupujúcemu v tejto súvislosti otázky. Okrem toho predaju škridiel predchádzala reklama uverejnená v Rakúsku Bay Wa, ktorá viedla pána Grubera k tomu, že rokoval s touto spoločnosťou, hoci ju predtým nepoznal. Nakoniec vykonal pán Gruber v Rakúsku úkony, ktoré predchádzali uzavretiu zmluvy.

25 Spoločnosť Bay Wa odpovedá v tom zmysle, že farma je predovšetkým miestom výkonu práce a že bežne dodávky súvisiace s touto výrobou nemôžu byť uskutočnené na základe zmlúv uzavretých so spotrebiteľom. V danom prípade súkromné použitie je v každom prípade vedľajšie a spoločnosť Bay Wa nemala vedomosti o takomto použití. Spotrebiteľ musí jasne vyhlásiť, aké je jeho postavenie keď koná, ak je možné sa na prvý pohľad domnievať, že koná za podnikateľským účelom, ako je tomu v danom prípade. Druhá strana zmluvy sa v tejto súvislosti nemá žiadnu povinnosť informovať. Pochybnosti o tom, či ide o spotrebiteľa, musia viesť k vylúčeniu pravidiel právomoci, ktoré Bruselský dohovor stanovuje pre oblasť zmlúv uzavretých spotrebiteľmi. Okrem toho podnik so stavebnými materiálmi Bay Wa, v ktorom boli objednané škridle, nemal prospech z reklamy uskutočnenej prostredníctvom prospektov a obchody pre remeselníkov, domácich majstrov a záhradníkov uvedenej spoločnosti, v prospech ktorých bola spomenutá reklama uskutočnená, nepredávali škridle na pokrytie strechy. V každom prípade nebola urobená žiadna reklama, ktorej predmetom by boli škridle. Úkony nevyhnutné na uzavretie zmluvy neboli urobené v Rakúsku, ale v Nemecku, pretože podľa nemeckého práva vyhlásenie prijatia cenovej ponuky telefonicky je prejavom vôle, ktorý si vyžaduje potvrdenie prijatia, a potvrdenie objednávky predávajúcim bolo urobené faxom z Nemecka. V prípade ponuky a prijatia, ktoré nie sú urobené súčasne, ako v prípade, ak objednávka bola urobená telefonicky na základe predbežnej cenovej ponuky, sa zmluva považuje za uzavretú v mieste bydliska žalovaného.

26 Oberster Gerichtshof zdôrazňuje, že aj keď z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že pravidlá právomoci Bruselského dohovoru vo veciach spotrebiteľských zmlúv majú charakter výnimky zo základnej zásady, podľa ktorej majú právomoc súdy zmluvného štátu bydliska žalovaného, takže sa pojem „spotrebiteľ" má vykladať reštriktívne, Súdny dvor sa ešte nevyjadril k niektorým podmienkam uplatnenia článku 13 tohto dohovoru, ktoré sú sporné vo veci, ktorá mu bola predložená.

27 Keďže sa Oberster Gerichtshof domnieval, že za týchto podmienok závisí výsledok tohto sporu od výkladu Bruselského dohovoru, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1) Závisí v prípadoch, keď je účel plnenia čiastočne súkromný, priznanie postavenia spotrebiteľa v zmysle článku 13 Bruselského dohovoru od toho, či prevažuje súkromný alebo podnikateľský účel a podľa akých kritérií možno rozhodnúť, či prevažuje súkromný alebo podnikateľský účel?

2) Treba pri určení účelu plnenia zohľadniť okolnosti, ktoré mohli byť objektívne zistené druhým účastníkom zmluvy?

3) Má sa v prípade pochybnosti zmluva, ktorá môže súvisieť tak so súkromnou, ako aj s obchodnou alebo inou podnikateľskou činnosťou, považovať za spotrebiteľskú zmluvu?

4) Predchádzala uzavretiu zmluvy reklama v zmysle článku 13 [prvého odseku] bodu 3 písm. a) Bruselského dohovoru vtedy, keď budúci druhý účastník zmluvy robil síce v zmluvnom štáte bydliska spotrebiteľa reklamu na svoje výrobky prostredníctvom prospektov, ale výrobok kúpený následne spotrebiteľom tam nebol propagovaný?

5) Ide o spotrebiteľskú zmluvu v zmysle článku 13 Bruselského dohovoru vtedy, keď predávajúci urobil zo svojho štátu kupujúcemu s bydliskom v inom štáte telefonickú ponuku, ktorú tento neprijal, ale neskôr kúpil takto ponúkaný výrobok na základe písomnej cenovej ponuky?

6) Podnikol spotrebiteľ kroky potrebné na uzavretie zmluvy v štáte svojho bydliska v zmysle článku 13 [prvého odseku] bodu 3 písm. b) Bruselského dohovoru vtedy, keď v štáte svojho bydliska telefonicky prijal cenovú ponuku zostavenú v štáte bydliska druhého účastníka zmluvy?"

O prvých troch otázkach

28 Prvými troma otázkami, ktoré je vhodné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či pravidlá právomoci uvedené v Bruselskom dohovore majú byť vykladané v tom zmysle, že sa zmluva takého typu ako vo veci samej, ktorá sa vzťahuje na činnosti čiastočne obchodné alebo iné podnikateľské a čiastočne súkromné, má považovať za spotrebiteľskú zmluvu v zmysle článku 13 prvého odseku tohto dohovoru.

29 Ako vyplýva z uznesenia vnútroštátneho súdu, Oberster Gerichtshof chce hlavne vedieť, či a prípadne za akých podmienok sa na zmluvu s dvojakým účelom, akou je zmluva medzi pánom Gruberom a Bay Wa, vzťahujú pravidlá osobitnej právomoci stanovené v článkoch 13 až 15 Bruselského dohovoru. Vnútroštátny súd chce najmä zistiť, aké okolnosti má zohľadniť pri kvalifikácii takejto zmluvy, do akej miery je v tejto súvislosti dôležitá prevaha súkromného alebo podnikateľského účelu

sledovaného plnením, na ktorý sa zmluva vzťahuje, a význam vedomosti druhého účastníka zmluvy, v prospech ktorého sa toto plnenie uskutočnilo jednak o účele tejto zmluvy a jednak o podmienkach, za ktorých došlo k jej uzavretiu.

30 Najprv treba pripomenúť, že Bruselský dohovor stanovuje vo svojej hlave II oddieli 4 pravidlá súdnej právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv. Spotrebiteľská zmluva je definovaná, ako vyplýva aj zo samotného znenia článku 13 prvého odseku tohto dohovoru, ako „zmluv[a] uzavret[á] osobou na účel, ktorý nemožno považovať za súčasť jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti". [*neoficiálny preklad*]

31 Podľa ustálenej judikatúry sa majú pojmy použité v Bruselskom dohovore — medzi ktoré patrí predovšetkým pojem „spotrebiteľ" v zmysle článkov 13 až 15 tohto dohovoru — vykladať autonómne, a s poukazom predovšetkým na systematiku a ciele tohto dohovoru, aby bolo zabezpečené ich jednotné uplatňovanie vo všetkých zmluvných štátoch (pozri najmä rozsudky z 21. júna 1978, Bertrand, 150/77, Zb. s. 1431, body 14 až 16; z 19. januára 1993, Shearson Lehman Hutton, C-89/91, Zb. s. I-139, bod 13; z 3. júla 1997, Benincasa, C-269/95, Zb. s. I-3767, bod 12; z 27. apríla 1999, Mietz, C-99/96, Zb. s. I-2277, bod 26, a z 11. júla 2002, Gabriel, C-96/00, Zb. s. I-6367, bod 37).

32 Po prvé, v systematike Bruselského dohovoru predstavuje súdna právomoc zmluvného štátu bydliska žalovaného všeobecný princíp, ktorý je vyjadrený v článku 2 prvom odseku tohto dohovoru a len v prípadoch, ktoré sú výnimkou z tohto princípu, stanovených v tomto dohovore, sa osoba môže alebo musí žalovať na súdoch iného zmluvného štátu. V dôsledku toho sa pravidlá právomoci, ktoré sú výnimkou zo všeobecného princípu musia vykladať doslovne v tom zmysle, že ich

výklad nesmie ísť nad rámec prípadov, ktoré sú v tomto dohovore výslovne uvedené (pozri najmä už citované rozsudky Bertrand, bod 17; Shearson Lehman Hutton, body 14 až 16; Benincasa, bod 13, a Mietz, bod 27).

33 Takýto výklad je o to viac nevyhnutný v prípade pravidla právomoci, akým je pravidlo uvedené v článku 14 Bruselského dohovoru, ktorý v zmysle článku 13 prvého odseku umožňuje spotrebiteľovi žalovať druhého účastníka zmluvy na súdoch zmluvného štátu, v ktorom má svoje bydlisko. S výnimkou výslovne uvedených prípadov totiž tento dohovor nie je naklonený pripusteniu právomoci súdov bydliska žalobcu (pozri rozsudky z 11. januára 1990, Dumez France a Tracoba, C-220/88, Zb. s. I-49, body 16 a 19; Shearson Lehman Hutton, už citovaný, bod 17; Benincasa, už citovaný, bod 14, a z 10. júna 2004, Kronhofer, C-168/02, Zb. s. I-6009, bod 20).

34 Po druhé, Súdny dvor opakovane vyslovil, že cieľom osobitnej úpravy zavedenej ustanoveniami hlavy II oddielu 4 Bruselského dohovoru, ktorý sa odchyľuje od základného pravidla stanoveného v článku 2 prvom odseku a od pravidla osobitnej právomoci pre zmluvné veci vo všeobecnosti uvedeného v článku 5 bode 1 tohto dohovoru, je zabezpečiť primeranú ochranu spotrebiteľa ako ekonomicky slabšieho a právne menej skúseného účastníka zmluvy voči podnikateľovi, druhému účastníkovi zmluvy, teda ochranu účastníka zmluvy, ktorého prístup k súdu nesmie byť sťažený povinnosťou podať žalobu na súdoch štátu bydliska druhého účastníka zmluvy (pozri najmä už citované rozsudky Shearson Lehman Hutton, bod 18, a Gabriel, bod 39).

35 Zo systému pravidiel právomoci vytvoreného Bruselským dohovorom, ako aj zo zmyslu osobitnej úpravy stanovenej v ustanoveniach hlavy II oddielu 4 tohto dohovoru Súdny dvor vyvodil, že tieto ustanovenia sa vzťahujú len na konečných súkromných spotrebiteľov, ktorý nevykonávajú obchodnú alebo inú podnikateľskú činnosť, keďže výhoda takýchto ustanovení sa nesmie rozšíriť na osoby, pre ktoré

osobitná ochrana nie je odôvodnená (pozri v tomto zmysle najmä už citované rozsudky Bertrand, bod 21; Shearson Lehman Hutton, body 19 a 22; Benincasa, bod 15, a Gabriel, bod 39).

36 V tejto súvislosti upresnil Súdny dvor v bodoch 16 až 18 už citovaného rozsudku Benincasa, že pojem „spotrebiteľ" v zmysle článku 13 prvého odseku a článku 14 prvého odseku Bruselského dohovoru sa má vykladať reštriktívne, a s odvolaním sa na postavenie tejto osoby v rámci určitej zmluvy vo vzťahu k jej povahe a účelu, a nie na subjektívnu situáciu tejto osoby, pričom jednu a tú istú osobu možno považovať pri určitých plneniach za spotrebiteľa a pri iných plneniach za podnikateľa. Súdny dvor z toho vyvodil, že osobitná úprava stanovená týmto dohovorom na ochranu spotrebiteľa ako slabšej strany sa uplatní len na zmluvy uzavreté jednotlivcom mimo a nezávisle od obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti alebo účelu s jediným cieľom uspokojiť vlastnú súkromnú spotrebu, pričom takáto ochrana nie je odôvodnená v prípade zmluvy uzavretej na účel obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

37 Z toho vyplýva, že pravidlá osobitnej právomoci uvedené v článkoch 13 až 15 Bruselského dohovoru sa v zásade uplatnia len za predpokladu, že predmetom uzavretej zmluvy medzi stranami je využitie tovaru alebo služieb na iný účel ako je obchodná alebo iná podnikateľská činnosť.

38 S prihliadnutím na tieto zásady treba preskúmať, či a v akom rozsahu sa na zmluvu, akou je zmluva vo veci samej, ktorá sa týka činností čiastočne obchodných alebo iných podnikateľských a čiastočne súkromných, vzťahujú odchylné pravidlá právomoci stanovené v týchto článkoch 13 až 15.

39 V tejto súvislosti jednoznačne vyplýva z cieľa článkov 13 až 15 Bruselského dohovoru, ktorým je riadne chrániť osobu, ktorá sa považuje za slabšiu v porovnaní s druhým účastníkom zmluvy, že na tieto ustanovenia sa zásadne nemôže odvolať osoba, ktorá uzavrie zmluvu týkajúcu sa čiastočne jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a ktorá teda len čiastočne koná mimo obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. K inému záveru by bolo možné dospieť len v prípade, ak by spojenie medzi zmluvou a obchodnou alebo inou podnikateľskou činnosťou dotknutej osoby bolo tak slabé, že by bolo len okrajové a z tohto dôvodu by vrámci plnenia, pre ktoré bola zmluva uzavretá, malo posudzujúc ju v jej celosti len zanedbateľnú úlohu.

40 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 40 a 41 svojich návrhov, ak uzavrie osoba zmluvu na účel súvisiaci s jej obchodnou alebo inou podnikateľskou činnosťou, musí sa považovať za rovnocennú s druhým účastníkom zmluvy v tom zmysle, že osobitná ochrana vyhradená spotrebiteľom Bruselským dohovorom nie je v takomto prípade odôvodnená.

41 Na tejto úvahe nič nemení skutočnosť, že predmetná zmluva sa vzťahuje aj na súkromný účel a platí nezávisle od pomeru medzi súkromným a podnikateľským účelom využitia dotknutého tovaru alebo služby, a to dokonca aj vtedy, ak by prevládalo súkromné využitie, pokiaľ by využitie na podnikateľské účely nebolo zanedbateľné.

42 V dôsledku toho nie je v prípade zmluvy s dvojakým účelom na vylúčenie uplatnenia článkov 13 až 15 tohto dohovoru nevyhnutné, aby prevládalo využitie dotknutého tovaru alebo služby na podnikateľské účely.

43 Takýto výklad potvrdzuje okolnosť, že pojem „spotrebiteľ" je v článku 13 prvom odseku Bruselského dohovoru definovaný jednoznačne reštriktívne, pričom je použité negatívne slovné spojenie („zmluvy uzavretej... na účel, ktorý nemožno považovať za súčasť... obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti"). Doslovný musí byť okrem toho aj výklad definície spotrebiteľskej zmluvy, pretože predstavuje výnimku zo základného pravidla právomoci uvedeného v článku 2 prvom odseku tohto dohovoru a mimoriadne zveruje právomoc súdom štátu bydliska žalobcu (pozri body 32 a 33 tohto rozsudku).

44 Tento výklad sa natíska aj z dôvodu, že kvalifikáciu zmluvy možno vykonať až po jej celkovom posúdení, pričom Súdny dvor viackrát vyslovil, že jedným zo základných cieľov Bruselského dohovoru je vyhnúť situácii, v ktorej majú viaceré súdov právomoc vo vzťahu k tomu istému právnemu vzťahu (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 19. februára 2002, Besix, C-256/00, Zb. s. I-1699, bod 27; Gabriel, už citovaný, bod 57, a z 5. februára 2004, DFDS Torline, C-18/02, Zb. s. I-1417, bod 26).

45 Výklad, ktorým sa neprizná charakteristika spotrebiteľa v zmysle článku 13 prvého odseku Bruselského dohovoru, ak medzi účelom využitia tovaru alebo služieb a obchodnou alebo inou podnikateľskou činnosťou dotknutej osoby existuje nie zanedbateľný vzťah, najviac zodpovedá požiadavkám právnej istoty a predvídateľnosti súdnej právomoci budúcim žalovaným, ktoré predstavujú základ tohto dohovoru (pozri najmä rozsudok Besix, už citovaný, body 24 až 26).

46 V súlade obvyklými pravidlami týkajúcimi sa dôkazného bremena je povinnosťou osoby, ktorá sa dovoláva článkov 13 až 15 Bruselského dohovoru, dokázať, že v predmetnej zmluve s dvojakým účelom má podnikateľské účel len zanedbateľný význam, pričom druhá strana má právo predložiť opačný dôkaz.

47 Je vecou príslušného súdu rozhodnúť na základe dôkazných prostriedkov, ktoré mu boli na tento účel predložené, či sa táto zmluva vzťahovala v nie nezanedbateľnom rozsahu na podnikateľskú činnosť dotknutej osoby alebo či naopak využitie na podnikateľské účely bolo bezvýznamné. Vnútroštátny súd musí pritom posúdiť nielen obsah, povahu a účel zmluvy, ale aj objektívne okolnosti, ktoré sprevádzali jej uzavretie.

48 Pokiaľ ide o otázku vnútroštátneho súdu, či je nevyhnutné aby mal druhý účastník zmluvy, ktorý nie je domnelým spotrebiteľom vedomosť o účele plnenia, kvôli ktorému došlo k uzavretiu tejto zmluvy, ako aj o podmienkach, za ktorých bola uzavretá, je potrebné upresniť, že s cieľom čo najviac uľahčiť spracovanie a hodnotenie dôkazov sa dotknutý súd musí prednostne oprieť o dôkazné prostriedky, ktoré objektívne vyplývajú zo spisu.

49 Ak tieto dôkazné prostriedky postačujú na to, aby z nich vnútroštátny súd vyvodil, že zmluva sa vzťahuje v nie nezanedbateľnom rozsahu na podnikateľskú činnosť dotknutej osoby, nesmú sa v žiadnom prípade uplatniť články 13 až 15 Bruselského dohovoru z dôvodu ich osobitného postavenia v systematike tohto dohovoru. V takom prípade nie je preto potrebné skúmať, či druhý účastník zmluvy vedel o podnikateľskom využití.

50 Ak naopak objektívne okolnosti neumožňujú z právneho hľadiska dostatočne preukázať, že plnenie, pre ktoré bola zmluva s dvojakým účelom uzavretá, sledovalo nie nezanedbateľný podnikateľský účel, musí sa táto zmluva zásadne považovať za

spotrebiteľskú v zmysle týchto článkov 13 až 15, pretože inak by tieto ustanovenia stratili svoj význam.

51 V súvislosti s výnimočnou povahou ochrannej úpravy stanovenou v článkoch 13 až 15 Bruselského dohovoru musí vnútroštátny súd okrem toho preskúmať, či druhý účastník zmluvy nemohol oprávnene prehliadnuť nepodnikateľský účel plnenia z dôvodu, že domnelý spotrebiteľ v skutočnosti vlastným správaním voči budúcemu druhému účastníkovi zmluvy vyvolal dojem, že konal na podnikateľské účely.

52 Tak by tomu bolo v prípade, ak by si jednotlivec bez ďalšieho upresnenia objednal predmety, ktoré môžu skutočne slúžiť na výkon jeho podnikateľskej činnosti, použil na tento účel listový papier s obchodnou hlavičkou, nechal si dodať tovar na adresu miesta obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, alebo by sa zmienil o možnosti vrátenia dane z pridanej hodnoty.

53 V takom prípade sa osobitné pravidlá právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv stanovené v článkoch 13 až 15 Bruselského dohovoru neuplatnia, aj keď je zmluva uzavretá s len zanedbateľným podnikateľským účelom, pretože so zreteľom na dojem, ktorý jednotlivec vzbudil v dobromyseľnom druhom účastníkovi zmluvy, sa treba domnievať, že sa vzdal ochrany priznanej týmito článkami.

54 S prihliadnutím na všetky predchádzajúce posúdenia treba na prvé tri položené otázky odpovedať tak, že pravidlá právomoci uvedené v Bruselskom dohovore sa vykladajú takto:

— osoba, ktorá uzavrela zmluvu týkajúcu sa tovaru určeného čiastočne na podnikateľský účel a čiastočne na účel, ktorý nie je súčasťou jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, nemá právo dovolávať sa výhod vyplývajúcich z pravidiel osobitnej právomoci stanovených v článkoch 13 až 15 tohto dohovoru, s výnimkou prípadu, že podnikateľský účel je do takej miery okrajový, že má v celkovom kontexte predmetného plnenia len zanedbateľný význam, pričom skutočnosť, že prevažuje nepodnikateľský aspekt nie je v tomto ohľade významná,

— je na konajúcom súde, aby rozhodol, či bola predmetná zmluva uzavretá s cieľom uspokojiť v nie nezanedbateľnom rozsahu potreby týkajúce sa obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti dotknutej osoby, alebo naopak, či bol podnikateľský účel len nevýznamný,

— na tento účel musí tento súd zohľadniť všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, ktoré objektívne vyplývajú zo spisu; naopak nie je potrebné zohľadňovať okolnosti alebo skutočnosti, o ktorých mohol druhý účastník zmluvy vedieť pri uzatváraní zmluvy, s výnimkou prípadu, ak sa osoba, ktorá sa dovoláva postavenia spotrebiteľa, správala tak, že u druhého účastníka zmluvy mohla oprávnene vzbudiť dojem, že koná na podnikateľské účely.

O posledných troch otázkach

55 Keďže posledné tri otázky sú položené len pre prípad, že bude stanovená charakteristika spotrebiteľa v zmysle článku 13 prvého odseku Bruselského dohovoru a vzhľadom na odpoveď danú v tejto súvislosti na prvé tri otázky, nie je potrebné odpovedať na posledné tri otázky týkajúce sa iných podmienok uplatnenia tohto ustanovenia.

O trovách

56 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Pravidlá právomoci uvedené v Dohovore z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach zmenenom a doplnenom Zmluvou z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Zmluvou z 25. októbra 1982 o pristúpení Helénskej republiky, Zmluvou

z 26. mája 1989 o pristúpení Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky a Zmluvou z 29. novembra 1996 o pristúpení Rakúskej republiky, Fínskej republiky a Švédskeho kráľovstva sa vykladajú takto:

— **osoba, ktorá uzavrela zmluvu týkajúcu sa tovaru určeného čiastočne na podnikateľský účel a čiastočne na účel, ktorý nie je súčasťou jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, nemá právo dovolávať sa výhod vyplývajúcich z pravidiel osobitnej právomoci stanovených v článkoch 13 až 15 tohto dohovoru, s výnimkou prípadu, že podnikateľský účel je do takej miery okrajový, že má v celkovom kontexte predmetného plnenia len zanedbateľný význam, pričom skutočnosť, že prevažuje nepodnikateľský aspekt nie je v tomto ohľade významná,**

— **je na konajúcom súde, aby rozhodol, či bola predmetná zmluva uzavretá s cieľom uspokojiť v nie nezanedbateľnom rozsahu potreby týkajúce sa obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti dotknutej osoby, alebo naopak, či bol podnikateľský účel len nevýznamný,**

— **na tento účel musí tento súd zohľadniť všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, ktoré objektívne vyplývajú zo spisu; naopak nie je potrebné zohľadňovať okolnosti alebo skutočnosti, o ktorých mohol druhý účastník zmluvy vedieť pri uzatváraní zmluvy, s výnimkou prípadu, ak sa osoba, ktorá sa dovoláva postavenia spotrebiteľa, správala tak, že u druhého účastníka zmluvy mohla oprávnene vzbudiť dojem, že koná na podnikateľské účely.**

Podpisy